

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN MALLIRUNKO SUURILUKUISILLE RODUILLE

Ohje on tarkoitettu roduille, joissa on viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity vähintään 250 koira. Jalostuksen tavoiteohjelman suositeltava kokonaispituus on näillä roduilla 25-30 sivua.

Hyväksytty Kennelliiton hallituksessa 26.8.2010, kohdan 4.2 päivitys hallituksessa 12.4.2012. Ohjeistusta tarkennettu, hyväksytty hallituksessa 6.2.2014.

Jalostuksen tavoiteohjelman sisältö

Sisällys

1. YHTEENVETO	2
2. RODUN TAUSTA	2
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	3
4. RODUN NYKYTILANNE	3
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	3
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	3
4.1.2 Jalostuspohja	4
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	5
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	5
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	5
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	5
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	5
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	6
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	6
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	6
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	7
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	7
4.3. Terveys ja lisääntyminen	7
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	7
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	7
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	8
4.3.4 Lisääntyminen	8

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	8
4.3.6 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	8
4.4. Ulkomuoto	8
4.4.1 Rotumääritelmä	8
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	8
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	8
4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	9
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	9
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	9
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	9
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	10
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	10
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	10
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	11
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	11
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	11
7. LÄHTEET	11
8. LIITTEET	11

1. YHTEENVETO

Noin yhden sivun tiivistelmä jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) keskeisistä kohdista. Tarkoitus on tuoda lyhyesti esiin rodun tärkeimmät jalostukselliset haasteet kohtien 4.1 - 4.4 yhteenvedoista sekä rodun jalostustavoitteet ja tärkeimmät suositukset jalostuskoirille. Yhteenvedon tarkoitus on antaa rotua tuntemattomallekin lukijalle tavoiteohjelman tärkeimmät kohdat pähkinänkuoressa, tyyliin ”lue ainakin tämä”.

2. RODUN TAUSTA

Kohdassa kuvataan lyhyesti rodun alkuperää ja kehitystä nykyiseen muotoonsa sekä sen historiaa Suomessa. Kohdassa ei ole tarkoitus käydä rodun historiaa seikkaperäisesti läpi, vaan kertoa ainoastaan jalostukseen ja koirien pitoon vaikuttavista asioista 1-2 sivun verran.

- Mihin käyttötarkoitukseen rotu on alun perin jalostettu? Onko rodun käyttötarkoitus eri maissa erilainen?
- Lähisukuiset rodut, joilla on yhteinen kehityshistoria?
- Onko rotu jakautunut erillisiin linjoihin? Jos on, koska tämä on tapahtunut?
- Koska ja miten rodun ensimmäiset koirat tulivat Suomeen? Miten kasvatus alkoi ja koiramäärä kehittyi?

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Kohdassa käydään lyhyesti läpi rodun järjestöorganisaatiota ja sen historiaa sekä jalostuksen ohjausta rotujärjestössä.

- Nykyinen rotua harrastava yhdistys tai järjestö ja sen perustamisvuosi? Mahdollisen rotujärjestöoikeuden alkamisajankohta?
- Mahdolliset aiemmat rotujärjestöt?
- Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys?
- Jalostusorganisaation rakenne?

Kohdassa kerrotaan myös rodun jalostustoimikunnan tehtävistä.

Tekstit voidaan lainata suoraan rotuyhdistyksen ja/tai -järjestön kotisivuilta, lähde mainiten.

4. RODUN NYKYTILANNE

Rodun nykytilannetta voidaan analysoida Kennelliiton jalostustietojärjestelmän

(<http://jalostus.kennelliitto.fi/>) tai rotuyhdistyksen omien tietokantojen avulla. Jos populaation tai rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta tai eri ominaisuuksista on tehty tieteellistä tutkimusta, voidaan analysointiin käyttää lisäksi myös näitä tuloksia.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Kohdassa annetaan lukijalle lyhyesti tietoa perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä ja monimuotoisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Tätä tarkoitusta varten voidaan käyttää Kennelliiton internetsivuilla olevia artikkeleita.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Tähän kohtaan laitetaan jalostustietojärjestelmästä saatava 10 - 15 vuoden rekisteröintien vuositilasto (valitaan rotu ja sieltä linkki "Jalostustilastot" -> Vuositilasto) tai rotuyhdistyksen omista tietokannoista saatavat seuraavat tiedot:

- Rodun rekisteröintien vuosittainen lukumäärä
- Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä
- Jalostusurosten ja -narttujen keskimääräinen ikä vuosittain (tätä voidaan pitää arviona rodun keskimääräisestä sukupolven pituudesta)
- Vuosittainen rodun sukusiitosprosentin keskiarvo

Kohdassa myös selitetään lukijalle lyhyesti mitä sukusiitos ja sukusiitosaste tai -prosentti tarkoittavat (malliteksti saatavilla Kennelliiton internetsivuilla).

Jos rotu on jakautunut erillisiin linjoihin, kohdassa annetaan mahdollisuuksien mukaan myös eri linjojen vuosittaiset rekisteröintimäärät ja kerrotaan, käytetäänkö eri linjojen koiria jalostukseen keskenään vai ovatko linjat täysin erillisiä.

Taulukkoa analysoidaan ainakin seuraavien asioiden suhteen:

- Millaiset rodun rekisteröintimäärät Suomessa ovat? Ovatko rekisteröinnit nousussa vai laskussa?
- Onko rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä nousussa vai laskussa? Mitä se merkitsee rodun jalostusta ajatellen (hyvin nuorten koirien jalostuskäyttö on aina etenkin terveyden suhteen riski)?
- Onko rodun sukusiitosaste liian korkea? Jos on, mitä se merkitsee yksittäisille koirille ja koko

rodulle? Suositus sukusiitosasteen rajaksi löytyy mallitekstistä Kennelliiton internetsivuilta.

Jalostustietojärjestelmän sukusiitosasteita käytettäessä on mainittava, että sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sen kehityssuunta on kuitenkin tärkeä. Jos ohjelmassa esitettävät sukusiitosasteet on saatu muualta kuin jalostustietojärjestelmästä, tulee niiden yhteydessä mainita kuinka monta sukupolvea laskennassa on ollut mukana.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

Tähän kohtaan laitetaan jalostustietojärjestelmästä saatavan, kohdassa 4.1.1 mainitun vuositilaston alin osa (jalostuspohja per sukupolvi) tai rotuyhdistyksen omista tietokannoista saatavat vastaavat tiedot:

- Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen sukupolvittainen lukumäärä
- Isät/emät -luku eli eri isien ja emien lukumäärien suhde sukupolvittain
- Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen prosenttiosuus syntyneistä sukupolvittain
- Sukupolvittainen tehollinen populaatiokoko

Jalostustietojärjestelmän jalostuspohja per sukupolvi -luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta. Viimeinen kussakin jaksossa mukana oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esimerkiksi vuoden 2013 luvut on laskettu vuosien 2010-2013 ajalta.

Taulukon yhteydessä myös selitetään lukijalle lyhyesti mikä on tehollinen populaatiokoko (malliteksti saatavilla Kennelliiton internetsivuilla).

Taulukkoa analysoidaan ainakin seuraavien asioiden suhteen:

- Onko rodun tehollinen koko nousussa vai laskussa?
Jos ohjelmassa käytetään jalostuskoirien lukumääriin perustuvia tehollisen koon arvioita (esim. Kennelliiton jalostustietojärjestelmän arviot), on niiden yhteydessä mainittava, että kaavassa ei pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on yliarvio. Sen kehityssuunta on kuitenkin tärkeä. Jos ohjelmassa esitettävä tehollinen koko on saatu muualta kuin Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä, tulee mainita millä kaavalla se on laskettu ja mitä lukuja kaavassa on käytetty.
- Isät/emät -suhde, pitäisikö sitä saada nostettua? Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on urosten jalostuskäyttö. Mitä tasaisemmin uroksia käytetään jalostukseen, sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua.
- Kuinka suurta osuutta rodun uroksista ja nartuista käytetään jalostukseen? Ovatko osuudet riittävän suuria? Huom! Nuorimpien ikäluokkien koiria käytetään vielä jalostukseen, joten nämä prosenttiluvut kasvavat seuraavien vuosien aikana.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 urosta

- Urosten nimet ja syntymävuodet
- Pentueiden ja pentujen kokonaislukumäärät. Huom! Koiran jälkeläismäärä tulee huomioida koko jalostusuran ajalta (tilaston sarake "Yhteensä pentuja").
- Toisen polven jälkeläisten lukumäärät

Lisäksi mainitaan, montako urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista (kumulat.% -sarake).

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 narttua

- Narttujen nimet ja syntymävuodet

- Pentueiden ja pentujen kokonaislukumäärät. Huom! Koiran jälkeläismäärä tulee huomioida koko jalostusuran ajalta (tilaston sarake "Yhteensä pentuja").
- Toisen polven jälkeläisten lukumäärät

Jalostusurokset ja nartut saa listattua jalostustietojärjestelmän jalostustilastoista seuraavasti: rodun etusivulta linkki "Jalostustilastot" -> Jalostukseen käytetyt urokset (tai nartut) -> asetetaan haluttu ajanjakso; ryhmittely: uros (tai narttu).

Rodun erillisiä linjoja edustavat koirat merkitään mahdollisuuksien mukaan taulukoihin, esimerkiksi kursiivilla tai lihavoidulla tekstillä.

Taulukoita analysoidaan ainakin seuraavien asioiden suhteen:

- Millaiset ovat jalostuskoirien käyttömäärät? Kuinka paljon eniten käytetyillä on jälkeläisiä suhteessa neljän vuoden rekisteröityyn koiramäärään? Onko joitakin koiria käytetty populaation kokoon nähden liikaa? Onko joillakin koirilla liian runsas toisen polven jälkeläismäärä?
Esimerkki: kymmenen vuoden rekisteröintimäärä on rodussa yhteensä 10.000 koiraa, joten neljän vuoden aikana rekisteröidään yhteensä keskimäärin 4.000 koiraa ($10.000 / 10 * 4 = 4.000$) Suositus jälkeläisten maksimimäärälle on suurilukuisissa roduissa 2-3 % neljän vuoden ajanjaksolla rekisteröidyistä koirista eli tässä rodussa 80-120 jälkeläistä.
- Ovatko runsaimmin käytetyt jalostuskoirat keskenään lähisukulaisia? Mitä tämä merkitsee rodun jalostuspohjaa ajatellen?

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Kohdassa käydään läpi rodun koirien ja eri sukulinjojen lukumääriä tärkeimmissä rodun kasvatusmaissa. Kuinka suurina koiramäärinä rotua kasvattavissa tärkeimmissä maissa on? Onko ulkomailta saatavissa vierassukuisia jalostuskoiria? Onko rodussa olemassa erillisiä sukulinjoja?

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Kohdassa tehdään yhteenveto populaation jalostuspohjan laajuudesta sekä tärkeimmistä sitä kaventavista tekijöistä (yksittäisten koirien tai linjojen liian runsas jalostuskäyttö, sukulinjojen vähäinen lukumäärä, rodun koirien maailmanlaajuisesti pieni lukumäärä tms)? Mitä kohtien 4.1.1 - 4.1.3 luvut ja tiedot merkitsevät rodun jalostuspohjaa ajatellen?

Kohtaan kirjataan myös rodun mahdollinen jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma: voimaantulovuosi sekä ohjelmaan tehdyt muutokset ja niiden voimaantulovuosi.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Osio käydään kunkin rodun kohdalla läpi soveltuvien osien. Kaikissa kohdissa tulee pyrkiä kertomaan todelliset lukumäärät mahdollisimman tarkasti ja esittämään tieto mahdollisuuksien mukaan taulukkomuodossa.

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Kohtaan kirjataan rotumääritelmän maininnat.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Onko eri linjoissa nähtävissä eroa koirien käyttäytymisessä tai käyttöominaisuuksissa?

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Kohdassa esitetään rodun PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi luonne- ja käyttäytymisominaisuuksien osalta sekä ohjelmaan tehdyt muutokset ja niiden voimaantulovuosi.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Kohdassa kerrotaan rodun tämän päivän tilanne luonteissa mahdollisia ongelmia alleviivaten.

- Mihin luonteen määrittely perustuu (arvio - kenen? / omistajakysely / luonnetesti / MH-luonnekuvaus / jalostustarkastus / muu) ja kuinka paljon vastauksia / tuloksia on ollut käytettävissä?
- Kuinka monta koiraa on luonnetestattu tai MH-kuvattu? Kuinka suuri osuus tämä on vuosittain syntyneistä tai rekisteröidyistä?
- Millaisia pisteitä koirat ovat saaneet testin tai kuvauksen eri osista eli miten rodun koirat käyttäytyvät (esitetään taulukkomuodossa, lukumäärinä)? Kuinka moni koira on saanut testin tai kuvauksen eri osissa epätoivottuja, epärodunomaisia tuloksia?
- Edellisen kohdan vertailu rodun ihanneprofiiliin. Jos koirat eivät vastaa rodun ihanneprofiilia, kuinka tilanne pyritään korjaamaan? (Rodun ihanneprofiili = rotumääritelmään ja rodun käyttötarkoitukseen perustuvat toivotut ominaisuudet, esim. rodunedustajille ihanteellinen tulos käyttökokeesta, luonnetestistä tai MH-luonnekuvauksesta.)
- Analyysi rodun jalostustarkastuksen yhteydessä tehdyistä luonnearvioista: montako koiraa on jalostustarkastettu? Kuinka suuri osuus tämä on vuosittain syntyneistä? Millaisia mainintoja jalostustarkastetut koirat ovat saaneet luonteesta? Miten jalostustarkastuksen luonnearvio tehdään / mitä siihen sisältyy?
- Millaisia mainintoja rodun koirat ovat saaneet käyttäytymisestään näyttelyissä?
- Onko käyttäytymisessä eroja rodun eri maiden populaatioiden välillä?
- Onko rodun sisällä käyttäytymisessä sukupuolien välisiä eroja?

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

- Mihin rodun koiria on alun perin käytetty; kuinka koira työskentelee ja mitä ominaisuuksia ko. työ vaatii?
- Missä määrin alkuperäiselle tarkoitukselle on käyttöä tänä päivänä; pyritäänkö käyttöominaisuudet säilyttämään ja millä tavoin? Kuinka alkuperäiset käyttöominaisuudet soveltuvat tämän päivän kokeisiin tai muuhun käyttöön?
- Edellisen kohdan vertailu rodun kotimaahan ja/tai muihin tärkeisiin maihin
- Mihin kokeisiin rodun edustajia on osallistunut ja millaisia tuloksia ne ovat saavuttaneet? (Esitetään lukumäärinä, taulukkomuodossa.) Tilastot 10–15 viime vuoden ajalta ja vertailu rekisteröintimäärään.
- Käytetäänkö rodun koiria hyötykoirina virka- tai muussa työkäytössä? Lukumäärät?
- Mikä testi, koe tai työkäyttö tuo parhaiten esille rodunomaisen luonteen ja ominaisuudet?
- Muutokset viimeisen 10–15 vuoden ajalta (esim. koetulosten pohjalta), myös kohta 4.2.2 huomioiden, sekä syyt kehitykseen.
- Miten rodun koirien alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet saadaan ongelmitta täytettyä nykyisissä olosuhteissa?

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Kohdassa tarvittavia tietoja suositellaan kerättäväksi koiranomistajille suunnatulla kyselyllä.

- Yksinoloon liittyvien ongelmien yleisyys, milloin ja millä tavalla asia ilmenee
- Lisääntymiskäyttäytyminen: juoksujen välit, imettämisaika, luonnollinen astuminen, pentujen hoivaaminen yms.
- Sosiaalinen käyttäytyminen (suhtautuminen vieraisiin ja tuttuihin koiriin tai ihmisiin, aggressiivisuus)
- Pelot, ääniherkkyys (millaisia pelkoja rodussa esiintyy)
- Ennenaikainen dementia eli ikään liittyvät käytöshäiriöt
- Onko rodussa rakenteellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen?

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Kohdassa listataan kohtien 4.2.1 – 4.2.6 perusteella rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmät ongelmakohdat. Listauksen lisäksi pohditaan ongelmien mahdollisia syitä sekä ratkaisuja.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Kohdassa esitetään rodun PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelmaan tehdyt muutokset ja niiden voimaantulovuosi.

Lisäksi esitetään yhteenveto PEVISA-ohjelmaan sisällytetyistä vioista ja sairauksista. Kussakin kohdassa kerrotaan lähde, josta tieto on peräisin (omistaja- tai kasvattajakysely, kirjallisuus, Kennelliiton jalostustietojärjestelmä). Kustakin sairaudesta esitetään

- Lyhyt kuvaus - voidaan käyttää Kennelliiton internetsivuilla olevia mallitekstejä
- Miten sairaus vaikuttaa koiran jokapäiväiseen elämään. Laskeeko sairaus kroonisena merkittävästi koiran elämänlaatua?
- Miten sairaus vaikuttaa koiran käyttöön käyttötarkoitukseensa
- Onko sairaus hoidettavissa tai parannettavissa? Onko hoito kallista? Onko kyseessä elämänmittainen hoito? Nämä kohdat käydään läpi hyvin lyhyesti; tarkoitus ei ole kirjoittaa seikkaperäisiä hoitomahdollisuuksia ja –muotoja.
- Periytymistapa
- Mahdollisten geenitestien olemassaolo
- Jalostustietojärjestelmästä saatava yhteenveto tutkimustuloksista 10-15 vuoden ajalta
- Mahdolliset jalostusrajoitukset (jollei näitä ole, annetaan ohje, miten sairauteen suhtaudutaan jalostuksessa)
- Tietoa sairauden esiintymisestä muissa maissa (etenkin rodun kotimaassa sekä niissä maissa, joista tapahtuu jalostuskoirien maahantuontia)

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Kohdassa esitetään lyhyesti *merkittävät ja yleisesti esiintyvät* sairaudet, joita ei ole mukana rodun PEVISA-ohjelmassa, mutta joita rodulla tiedetään esiintyvän Suomessa ja ulkomailla. Kohdassa tarvittavia tietoja suositellaan kerättäväksi koiranomistajille suunnatun kyselyn avulla. Kustakin sairaudesta pyritään antamaan samat tiedot kuin kohdan 4.3.1 sairauksista.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kohdassa esitetään Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä saatava tilasto rodun yleisimmistä kuolinsyistä ja -iästä tai vastaava tilasto rotuyhdistyksen keräämistä tiedoista sekä muita asiaa kuvaavia tilastoja, jos tällaisia on saatavilla. Tilaston yhteyteen merkitään päivämäärä, jolloin tilasto on poimittu. Tilastoa myös analysoidaan lyhyesti.

4.3.4 Lisääntyminen

Kohdassa annetaan tietoa rodun lisääntymisominaisuuksista. Rodun keskimääräinen pentuekoko esitetään 10-15 vuoden ajalta (saatavilla jalostustietojärjestelmän vuositilastoista).

Lisäksi kirjataan, esiintyykö rodussa seuraavia asioita:

- astumisvaikeuksia
- tiinehtymisvaikeuksia
- synnytysongelmia
- pentujen hoitoon liittyviä ongelmia
- pentukuolleisuutta
- synnynnäisiä vikoja ja epämuodostumia

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Onko rodulla ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai hyvinvointiongelmille (ks. esim. Kennelliiton epäterveiden piirteiden lista)? Onko koirien rakenteessa luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia?

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Kohdassa listataan kohtien 4.3.1 - 4.3.5 perusteella rodun terveyden, hyvinvoinnin ja lisääntymisen keskeisimmät ongelmakohdat. Lisäksi pohditaan ongelmien mahdollisia syitä.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Kohdassa esitetään rodun rotumääritelmä ja pohditaan poikkeako rodun koirien nykyinen ulkomuoto joiltain osiltaan rotumääritelmästä.

Onko rotumääritelmässä vaatimuksia, jotka altistavat koirat hyvinvointiongelmille (ks. esim. Kennelliiton epäterveiden piirteiden lista)?

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit: kuinka suuri osuus kunakin vuona syntyneistä on käynyt näyttelyissä vähintään kerran? Minkälaisia laatumainintoja koirat ovat saaneet?

Rodun koirien jalostustarkastukset: kuinka suuri osuus kunakin vuona syntyneistä on jalostustarkastettu? Minkälaisia tuloksia koirat ovat saaneet?

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Mitkä ovat rodun käyttötarkoituksen kannalta välttämättömimmät rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuudet (-> huomioitava ulkomuotoarvosteluissa ja jalostuksessa)?

Mahdollistaako rodun nykyinen rakenne käyttötarkoituksen, johon rotu on jalostettu?

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Kohdassa listataan kohtien 4.4.1 - 4.4.3 perusteella rodun ulkomuodon ja rakenteen keskeisimmät ongelmakohdat. Listauksen lisäksi pohditaan ongelmien mahdollisia syitä.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Milloin rodun edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut voimassa? Milloin rodulle laadittiin ensimmäinen tavoiteohjelma?

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Tämä kohta koskee rotuja, joilla on Kennelliiton jalostustietojärjestelmään tai rotuyhdistyksen tietokantoihin tallennettuja julkisia terveys- ja/tai luonnetuloksia.

Kohtaan kopioidaan jalostustietojärjestelmän jalostustilastoista urosten (ja narttujen) jälkeläistilasto tai sitä vastaavat tiedot. Syntymävuodeksi asetetaan edelliset 10 vuotta, tutkittujen jälkeläisten lukumäärälle ei aseteta rajoja, ja mukaan otetaan 20-30 tuona aikana eniten käytettyä urosta (ja narttua). Tilastoon voidaan haluttaessa lisätä myös tietoa jalostuskoirien omista ominaisuuksista, esimerkiksi koe-, terveys- ja geenitestituloksia sekä jalostusindeksejä. Indekseistä voidaan esittää kaksi arvoa: indeksi ennen jalostuskäytön alkua sekä nykyinen indeksi.

Tilastoa myös analysoidaan kohdassa lyhyesti. Tarkoituksena on selvittää millaisia eniten jalostukseen käytetyt koirat sekä niiden jälkeläiset ovat olleet ominaisuuksiltaan. Onko odotettavissa, että rodun ominaisuudet muuttuvat hyvään vai huonoon suuntaan näiden koirien jalostuskäytön kautta?

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tässä kohdassa käydään läpi rodun edelliseen jalostuksen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet eri ominaisuuksien suhteen, tehdyt toimenpiteet sekä jalostustavoitteiden toteutuminen. Onko terveiden koirien osuus lisääntynyt? Onko rodussa esiintyvä arkuus vähentynyt? Onko tutkittujen koirien osuus tarpeeksi suuri johtopäätösten tekemiseen?

Esimerkki:

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Rodun jalostuspohja laajenee: isät/emät -suhde kasvaa 0,52 -> 0,60. Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus pysyy alle 70, mikä tällä hetkellä vastaa 5% neljän vuoden rekisteröinneistä.	Tiedotus perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon. Internetsivuilla uroslista, jossa kaikki PEVISAN ja JTO:n suositukset täyttävät, vähintään 3-vuotiaat urokset. Vuositainen kotikoirakatselmus.	Isät/emät -suhde 0,65. Vain kahdella koiralla yli 70 jälkeläistä, ja tämä perustellusti: vanhempia uroksia käytettiin vielä kertaalleen jälkeläisten terveys- ja luonnenäyttöjen perusteella.
Luonnetestattujen tai MH-kuvattujen osuus kasvaa 10% -> 15%. Jokainen jalostuskoira testataan tai kuvataan ennen toista pentuetta. Jalostukseen vain koiria, joilla terävyys positiivinen ja hermorakenne vähintään +2.	Tiedotettu luonteen tärkeydestä jalostuksessa, kannustettu testauttamiseen ja kuvauttamiseen. Suositus, että kaikki jalostuskoirat luonnetestataan tai MH-kuvataan. Järjestetty vuosittain luonnetesti. Laadittu rodulle LT- ja MH-ihanneprofiilit.	Vuosina 2009-2012 rekisteröidyistä testattu tai kuvattu 16%. Jalostukseen käytetyistä testattu tai kuvattu 90%. Jokainen jalostuskoira testattu tai kuvattu ennen toista pentuetta. Vain kahta alle +2 hermorakenteesta saanutta koiraa

		käytetty jalostukseen. Kaikkien testattujen/kuvattujen jalostuskoirien pisteet terävyydessä positiivisia.
Lonkkaniveldysplasian tutkimusprosentti nousee 30% -> 40%. C-E-lonkkaisten osuus laskee 30% -> 20%.	Tiedotus lonkkadysplasian yleisyydestä ja jalostuksesta, kuvauttamiseen kannustaminen. Järjestetty kaksi joukkotarkastusta. PEVISA, raja-arvo C. Suositus, että kahta C-lonkkaista ei yhdistetä.	Vuosina 2008-2012 rekisteröidyistä tutkittu 38%. Tehty vain yksi C-C -yhdistelmä C-E-lonkkaisten osuus 23%.
Lisää tietoa kilpirauhasen vajaatoiminnan esiintyvyydestä rodussa.	Kannustettu omistajia ja kasvattajia täyttämään 7 v. täyttäneistä koiristaan terveystarkastus.	Vähintään 7-vuotiaista koirista saatu tietoa 42%:sta, näistä kilpirauhasen vajaatoiminta 3%:lla.
Hengitysvaikeuksien vähentäminen: kuonon pituus pidemmäksi eli lähemmäs rotumääritelmää.	Mitattu näyttelyihin ja jalostustarkastuksiin osallistuvien koirien kuonon pituus vuodesta 2007 lähtien. Suositus, että jalostukseen käytetään koiria, joiden kuonon pituus yli rodun keskiarvon (keskiarvo tarkastetaan vuosittain).	Vuosien 2008-2012 välillä mitattu 120 koiran kuonot, keskiarvo tällä hetkellä 4,2 cm. Mitatut koirat syntyneet vuosina 2005-2011. Vuosittaista seuranta ei vielä tehty, koska aineistoa ei vielä tarpeeksi.

Jos jalostustavoitteita ei ole saavutettu, pohditaan syitä tähän.

Kohdassa kerrotaan myös kuinka suuri osuus rodun vuosittain tutkituista/testatuista koirista jäi edellisen JTO:n aikana jalostuksen ulkopuolelle PEVISAn tai JTO:ssa esitettyjen jalostussuosittelujen vuoksi.

Ovatko jalostussuositukset ja PEVISA-rajoitukset ajan tasalla? Ovatko raja-arvot sopivia, vai voidaanko niitä kiristää?

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Kohdassa esitetään seuraavan viiden vuoden tavoitteet jalostuspohjalle, luonteelle, käyttöominaisuuksille, terveydelle, lisääntymiselle ja ulkomuodolle. Asetetaan tavoitteet kaikille kohdissa 4.1.4, 4.2.7, 4.3.6 ja 4.4.4 luetelluille asioille. Jonkin ominaisuuden osalta tavoite voi olla myös ominaisuuden säilyttäminen sellaisena kuin se tällä hetkellä on.

Tavoitteiden tulee olla suoraan mitattavissa tai niiden toteutumisen tilaa tulee voida muulla tavoin konkreettisesti seurata ja todeta seuraavan JTO-päivityksen yhteydessä (ks. esimerkkitaulukko kohdassa 5.2).

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Kohtaan listataan rotuyhdistyksen asettamat, jalostustavoitteiden toteutumista tukevat suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista (esim. rodun jalostusohjesääntö). Kohdassa mainitaan myös mikä on yhdistyksen suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle.

Näitä suosituksia käytetään esimerkiksi poikkeuslupa-anomuksien yhteydessä, kun määritetään yhdistelmän jalostuksellisia arvoja. Suositusten tulee siten olla riittävän tarkkoja ja yksiselitteisiä.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Kohdassa esitetään toimenpiteet, joilla rotujärjestö pyrkii saavuttamaan kohdassa 6.1 asetetut jalostustavoitteet. Toimenpiteinä voivat olla esimerkiksi PEVISA-ohjelma, rodun koirien ominaisuuksien kartoitus kyselyiden avulla, kasvattajien, pennunostajien ja ulkomuototuomarien kouluttaminen, sekä tiedon jakaminen koirien ominaisuuksista ja rodun tilasta, jalostustavoitteista ja jalostussuosituksista. Ks. toimenpide-esimerkkejä kohdan 5.2 taulukosta.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Kohdassa käydään hyvin lyhyesti läpi rodun jalostuksen suurimmat uhat ja ongelmat. Millaisena nähdään rodun kasvatus tulevaisuudessa? Miten uhat ja ongelmat voidaan ottaa huomioon?

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Kohdassa esitetään kohdan 6.3 toimenpiteiden aikataulu ohjelman eri vuosille. Lisäksi kohdassa käydään läpi keinot, joilla rotujärjestö seuraa JTO:n ja rodun PEVISA-ohjelman vaikutusta rotuun.

7. LÄHTEET

8. LIITTEET

Liitteiksi laitetaan rotumääritelmä sekä esimerkiksi yhteenvetoja terveys- ja luonnekyselyiden tuloksista.